

BAYI: 12
41TÜRK DİL KURUMU
Genel Merkez Kurulu
Tutulgası

İstanbul, 25 Temmuz 1941

B a ş k a n : Maarif Vekili Hasan Âli Yücel

Genel Sekreter: İbrahim Necmi Dilmen

Ü y e l e r : Besim Atalay, Ahmet Cevat Emre, Refet Ülgen

/Kolbaşılarından Hasan Reşit Tankut, Naim Onat, Doktor Mehmet Ali Ağakay seyahatte olduklarından gelememişlerdir. Ali Canip Yöntem gelmemiştir. Garp Dilleri Başuzmanı A.Dilaçar toplantıda bulunmuştur./

G Ü N D E M

- 1.- Geçen toplantı tutulgasının okunup onanması,
- 2.- Hesap kontrolörlerinin raporu,
- 3.- Genel Sekreterliğin önermeleri ,
- 4.- Gelen kâğıtlar,
- 5.- Coğrafya terimlerinin kararlaştırılması,
- 6.- Gramer terimlerinin kararlaştırılması.

K A R A R L A R

- 1.- Geçen toplantı tutulgasının okunması Ankara toplantısına bırakıldı.
- 2.- Hesap Kontrolörleri raporunun tetkiki Ankara toplantısına bırakıldı.
- 3.- Genel Sekreterliğin önermeleri üzerine konuşuldu :
  - a) Ankarada 11.VII.1941 de imzalanmış olan 2 sayılı kararname olduğu
41 gibi kabul edildi.
  - b) Bu toplantı dolayısıyla hazır bulunan arkadaşlardan Saylav olanlara gidip gelme birinci mevki yatak ve Bay Ahmet Cevat Emre ile bu iş

için çağırılan Garp Dilleri Başuzmanı Bay A.Dilâçara birinci mevki gidip gelme tren ve yatak bedelleri ödenmesi ve yine bu iş için bir hafta müddetle çalışılması hesabıyla bir hafta için Genel Merkez Kurulu üyelerine gününde altışar ve Garp Dilleri Başuzmanına üçer liradan zarurî masraf karşılığı verilmesi karar altına alındı.

- c) Genel Sekreterin buradaki çalışmaları sırasında çalıştırdığı daktilo ve odacılara münasip bahşişler verilmesi yerinde görüldü.
- d) A.Dilâçarın aylık izninden eksik kalan sekiz günü tamamlamakla beraber, Etil Sözlüğü tercümesini tetkik için daha on beş gün İstanbulda kalmasına izin verildi.
- e) Maliye Kırtasiye deposuna ısmarlanmış olan 90 top 17/18 kiloluk mitel ve 55 top 25/26 kiloluk holç kâğıtlarının satın alınması tasdik edildi.

..- Gelen Kâğıtlar okundu.

- a) Büyük Türk Lûgati dördüncü cildinin eski yazıdan yeni yazıya çevrilmesi için bir forma yirmi üç sahife hesabıyla sahife başına 35 er kuruştan çevirme ücreti verilmesi kabul edildi.
- b) Tercüme mecmuası abonesinin yenilenmesi kararlaştırıldı.
- c) Sovyet Rusyadan istenilecek kitapların Büyük Eñçiliğe yazılması yerinde görüldü.
- d) Bayan Zekiye Eglar'ın "Kavimlerin Muhacereti" kitabından kütüphanemiz için on tane satın alınması kararlaştırıldı.
- e) Galip Şenol ve Kemal Ertenin yazıları Ankara toplantısında görüşülecektir.
- f) Nâdir Baysunun istifası kabul edildi.

..- Coğrafya terimleri üzerine konuşuldu.

- a) Bu terimler arasında daha önce çıkarılan terim listelerinde olanların ayrılmasına Bay Refet Ülgen memur edildi.
- b) Terimlerin raporu üzerinde durulmıyarak terim listelerine geçildi.
- c) Abisel, arbustif, bakı, batyal, çukurluk terimlerinin sorulması yerinde görüldü.

- d) Antrarktis sözü antrarktik şekline konuldu ve arktika sözü ilâve edilerek arktis kuşağı sözü de arktik yapıldı.
- e) Antikiklon ve Kiklon kelimeleri olduğu gibi bırakıldı.
- f) Recherche anlamına araştırma ve exploration anlamına Keşifleme denilmesi , ârıza yerine engebelik (relief) ve accident karşılığı engebe ve accidenté karşılığı engelibeli sözlerinin alınması, éclairément karşılığının ışıqlanma ve ışıqlandırma olarak değiştirilmesi, Pêche için balıkçılık ve Metropole için Anaülke denilmesi kabul olundu.
- g) Medd-ü cezr karşılığı kabarma çekilme olarak kabul ve cezir ve med kelimeleri buna göre tadil, çevrik kelimesi çevri'ye tahvil, deniz buzu sözü deniz buzulu şeklinde tashih, doğal kelimesinin yanına tabî sözü ilâve, dolaşma sözü öteleme, ötelenme şekline ifrağ olundu.
- h) Döküntü yanına kayşat, epifit yanına üsbitkan sözleri ilâve, dönme sözü değrilme ve değrinme, erişik kelimesi yollama , esik sözü esneme şekillerinde tadil edildi. Durum sözünün position ve konum sözünün situation karşılığı olduğu tespit olundu. Eşbaşı ve benzerleri eşbasılı, eşsılı ve eşyükselişli şekillerinde düzeltildi.
- i) Fosil yanına taşıl, geçirim sözü sonuna -lilik, ivinti yanına yeri kelimeleri ilâve, indifa sözü püskürme ve kayma kelimesi büğme şekillerinde tadil, kara ve kıt'a sözlerine Anakara şekli de ilhak ve kâinat karşılığında evren (univers) ve evrensel (universel) kelimeleri listeye ilâve edildi. Krater yanına yanardağ ağzı konuldu. Kuzey kelimesi Kuzay şeklinde düzeltildi. (Küre yanına bir de topan ilâve olundu ve küre ile yapılan bütün bileşiklerin bu sözle de yapılması yerinde görüldü.
- j) Gîte métallifère, gisement sözlerinin ikisine de maden yatağı denilmesi, maksimum ve minimum sözleri yanlarına büyürek ve küçürek sözlerinin de konulması, met karşılığına çekilme ve moussons karşılığına mevsim meltemleri konulması, herbacé karşılığının otsu şeklinde düzeltilmesi, Peneplen yanına Yalama Yazı sözünün ilâvesi ve Preri sözünün kaldırılması, sapkın kaya sözünün sürüklenmiş kaya diye düzeltil-

mesi, Température karşılığına ısılık denilmesi, nappe d'eau karşılığının su yüzü olarak değiştirilmesi, colonie karşılığının biri sömürge - müstamleke, biri tarımsa - müstamere olarak ayrılması, transport karşılığına taşın denilmesi, tikelenik ve tikelenme sözleri yerine ufalanmış ve ufalanma konulması ve tropiksel sözünün tropikal şeklinde düzeltilmesi uygun görüldü.

k) Tundra kelimesinin türkçesinin tondura şeklinde yazılması, türemiş sözüne bir kaya kelimesi ilâve edilerek parantezin kaldırılması, subaerien karşılığına hava altı denilmesi, zemin etkimesi sözünün zemin etkisi şeklinde düzeltilmesi kararlaştırıldı.

1) Uzaklık yerine ıraklık, üstalize yerine kontralize, verimli yerine bitik denilmesi önergeleri de Bay Refet Ügen'in tetkikine bırakılarak coğrafya terimleri bu tadillerle kabul edildi.

6.- Gramer terimlerinin konuşulmasına vakit kalmadığından yarın sabah saat dokuz buçukta tekrar toplanılmak üzere konuşmalara son verildi.

Başkan

Genel Sekreter

Sayman

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

-Asli gibidir-

Refet Ügen

J. C. P. Ügen